

**СОБОТОВИЧ
ЕМЛЕН ВОЛОДИМИРОВИЧ**

25.11.1927 - 10.03.2013

Емлен Володимирович Соботович народився 25 листопада 1927 р. у Ленінграді. У 1946 р. закінчив Ростовське-на-Дону морехідне училище за спеціальністю „технік-судомеханік”. З 1949 р. по 1954 р. навчався на хімічному факультеті Ленінградського державного університету, після закінчення якого вступив до аспірантури при Радієвому інституті АН СРСР ім. В.Г. Хлопіна АН СРСР, де в 1958 р. захистив кандидатську, а у 1967 р. – докторську дисертації.

На початку своєї наукової діяльності вчений спеціалізувався в галузі радіаційної хімії, радіохімії, займався дослідженням розподілу радіоелементів у різноманітних мінералах, гірських породах та космічних утвореннях. Він вивчав вплив ядерного випромінювання на хімічні сполуки та мінеральну речовину, досліджував природну і штучну радіоактивність, удосконалював методику нейтронно-активаційного аналізу тощо.

У 1969 р. Е.В. Соботович переїжджає до Києва, приймаючи пропозицію академіка М.П. Семененка, директора Інституту геохімії і фізики мінералів АН УРСР, створив і очолив відділ ядерної геохімії і космохімії, який став базою для створення в 1995 р. Державного наукового центру радіогеохімії навколишнього середовища (з 2001 р. – Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України та МНС України, а з 2011 – Державна установа «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України»), який Е.В. Соботович очолював беззмінно.

З діяльністю Е.В. Соботовича в Україні пов’язані становлення та розвиток низки базових наукових напрямів у галузі наук про Землю і Космос. Він був ініціатором і незмінним керівником досліджень з ядерної геохімії, космохімії, метеоритики, космогонії, космохронології, ранньої історії Землі, ізотопної гідрогеології, радіоекології, екологічної геохімії, охорони

навколишнього середовища, а також фундатором відповідних наукових шкіл. Результати досліджень ученого знайшли відображення в численних публікаціях – більш як у 600 наукових працях, зокрема 40 монографіях.

Особливе місце в науковій діяльності Емлена Володимировича займали проблеми, пов'язані з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та аналізом її впливу, а також питання розроблення контрзаходів. Уже в червні 1986 р. він став першим науковим керівником штабу АН УРСР у Чорнобилі. Усі дослідження були спрямовані на здійснення оперативної та довгострокової мінімізації наслідків аварії на ЧАЕС, прилеглих територіях і басейні р. Дніпро. Пізніше вчений активно працював над розробленням питань щодо створення національного геологічного сховища радіоактивних відходів у Чорнобильській зоні відчуження, а також обґрунтування перспектив використання зони відчуження в народному господарстві. У полі зору Е.В. Соботовича постійно перебували питання наукового супроводу ядерного паливного циклу в Україні, проблеми ядерної та екологічної безпеки АЕС та інших радіаційно небезпечних об'єктів.

Учений і педагог, Е.В. Соботович багато уваги приділяв підготовці наукових кадрів високої кваліфікації. Безпосередньо під його керівництвом підготовлено 4 доктори і більше ніж 25 кандидатів наук, створена і продовжує розвиватись багатопланова наукова школа.

Він був членом Бюро Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, головою Міжвідомчої наукової ради з проблем поводження з радіоактивними відходами при Президії НАН України; заступником голови комітету з метеоритів при Відділенні наук про Землю НАН України; президентом Українського відділення Міжнародної спілки «Екологія людини»; головним редактором Збірника наукових праць ДУ «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України»; заступником головного редактора часопису «Геоінформатика»; членом редколегії «Мінералогічного журналу».

Е.В. Соботович був обраний членом-кореспондентом АН УРСР у 1988 р., академіком НАН України - у 1992 р. Він був кавалером орденів «За заслуги» III ступеня (1998) та «За заслуги» II ступеня (2008), лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (2000), дійсним членом Міжнародної академії наук Євразії (1996), Петровської академії наук і мистецтв (2005), Міжнародної академії технологічних наук (2002), іноземним членом Російської академії природничих наук (2005).

Світла пам'ять про академіка Емлена Володимировича Соботовича збережеться в серцях тих, хто його знав і любив, працював і спілкувався з ним, а справи житимуть у ділах його послідовників – рідних, близьких, друзів, колег, учнів.